

Мартинюк І.В.

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

martinyik@ukr.net

ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ДЕРЖАВИ

Протягом останніх років, на думку багатьох науковців, екологічна складова при впровадженні різноманітних економічних, соціальних, політичних концепцій в Україні була відсутня. Це спричинило негативний вплив не лише на екологічну ситуацію, а й на соціально-економічний розвиток держави, та, як результат, на конкурентоспроможність нашої країни, особливо в умовах екологізації економік країн світу. Та економіка, яка наявна в країні є, в першу чергу, екологічно небезпечною, її структура не задовольняє жодних принципів раціонального природокористування.

На сьогоднішній день в Україні на 1 кв. км припадає 11 т викинутих в атмосферу забруднюючих речовин та 22 тис. т відходів, наявних у місцях видалення [1]. За останні роки значно збільшились викиди двоокису вуглецю, так у порівнянні з 2004 роком викиди даної речовини у 2011 році збільшились в 1,85 разів. Важкий стан екологічної ситуації України можливо прослідити за допомогою аналізу показників техногенного навантаження на навколишнє природне середовище (таблиця 1).

Таблиця 1. - Основні показники техногенного навантаження на навколишнє природне середовище у 2003 – 2011 роках

Показники	Викиди забруднюючих речовин у повітря, тис. т	Викиди двоокису вуглецю, млн.т	Утворення відходів I-IV класів небезпеки, тис.т	у тому числі I-III класів небезпеки	Частка відходів, розміщених у спеціально відведених місцях чи об'єктах, усього, %	у тому числі I-III класів небезпеки
2003	6191,3	...	—	2436,8	—	38,23
2005	6615,6	152,0	—	2411,8	—	39,3
2007	7380,0	218,1	—	2585,2	—	38,3
2009	6442,9	185,2	—	1230,3	—	27,1
2011	6877,3	236,0	447641,2	1434,5	61,9	9,66

*Таблицю розроблено автором за даними Державного Комітету статистики

Велика кількість утворених відходів, що згідно з Законом України „Про відходи” є будь-якими речовинами, матеріалами і предметами, що

утворилися у процесі виробництва чи споживання, а також товари (продукція), що повністю або частково втратили свої споживчі властивості і не мають подальшого використання за місцем їх утворення чи виявлення і від яких їх власник позбувається, має намір або повинен позбутися шляхом утилізації чи видалення. Небезпечні відходи – це відходи, що мають такі фізичні, хімічні, біологічні чи інші небезпечні властивості, які створюють або можуть створити значну небезпеку для навколишнього природного середовища і здоров'я людини та які потребують спеціальних методів і засобів поводження з ними [2]. Особливу увагу варто приділити тому факту, що до 2010 року менше 50% відходів розміщувалось у спеціально відведених місцях, і лише у 2010 році цей показник сягнув 80,38%, а у 2011 році – 61,9%.

Щорічно збитки від деградації навколишнього середовища становлять: 0,4% - 2% ВВП - у розвинутих країнах (США, Великобританія, Японія); 3% - 5% ВВП - у державах Східної Європи; 6% - 15% ВВП - у країнах СНД; 6-18% ВВП - у країнах „третього світу”. В Україні даний показник складає 10-15% ВВП [3, с.90].

Одним з інструментів вирішення складної екологічної ситуації, що склалась у державі, є податкова політика. Податкова політика в сфері використання та охорони природно-ресурсного потенціалу є складовою частиною економічного механізму у сфері природокористування, який згідно з Законом України „Про охорону навколишнього природного середовища”, має забезпечити взаємозв'язок діяльності підприємств, установ, організацій у поєднанні з раціональним використанням природних ресурсів і ефективністю заходів із охорони навколишнього природного середовища. Головною метою застосування податкової політики в сфері використання природно-ресурсного потенціалу повинно стати забезпечення еколого-економічної рівноваги. Екологічна складова повинна бути спрямована на: природно-ресурсну економію та мінімізацію шкідливого впливу на навколишнє природне середовище. Економічна складова повинна бути спрямована на: достатнє фінансове забезпечення відтворення природно-ресурсного потенціалу та перехід від „споживчої” концепції суспільства до новітньої ресурсозберігаючої.

Лише за умов сталої екологічної ситуації можливий соціально-економічний розвиток країни, оскільки природні ресурси вичерпні і від того, наскільки сьогодні їх раціонально використовують, залежить майбутнє держави. Завданням сьогодення є гармонізація екологічних та економічних цілей країни. Лише за умов їх поєднання можливий розвиток та зростання потенціалу країни на міжнародному рівні.

Список літератури

1. Остапчук Ю.М. Довкілля України у 2010 році / Ю.М.Остапчук // Аналітична доповідь - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2011/ns_rik/analit/arhiv.htm
2. Про відходи: Закон України від 05.03.1998 - № 187/98-ВР // Верхован Рада України. – 1998. – N 36-37
3. Віленчук О. Гармонізація єдиного еколого-економічного простору України / О. Віленчук // Економіка України. – 2009. – № 3 (568). – С. 80-91.